

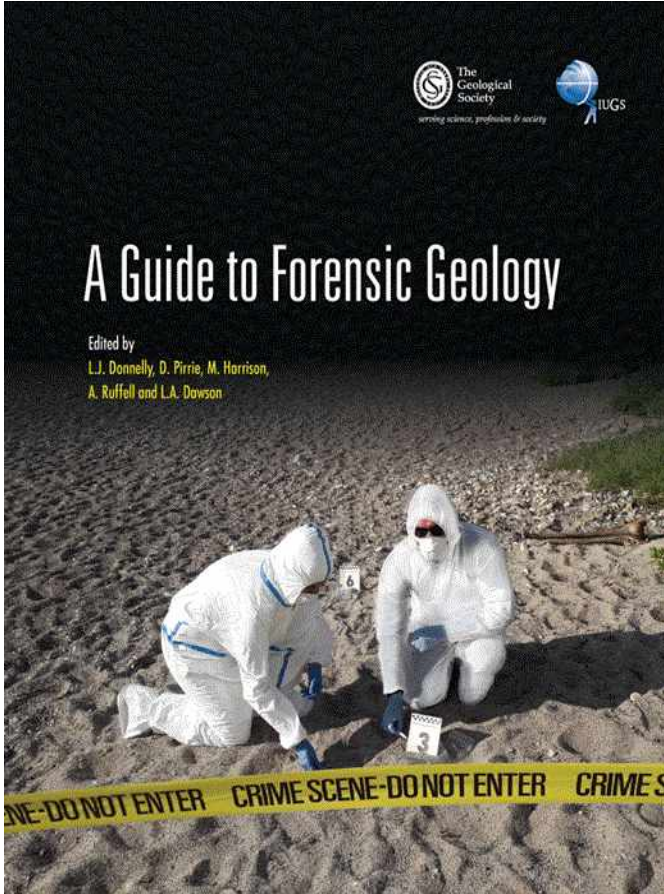
MAKALE

Bahattin Murat Demir

ADLİ JEOLojİ: KRİMİNAL ARAŞTIRMALARDA JEOLojİK KANITLAR

Belki “Adli Jeoloji” kavramıyla ilk kez karşılaşanlar “acaba jeolojinin adli süreçlerle nasıl bir ilişkisi var” diye düşünebilirler. Ancak özellikle yurtdışında bu konuda çok sayıda çalışma yürütülüyor. “Adli Jeoloji” ülkemizde adli bilimler arasında henüz istenilen düzeyde kavramsallaştırılmamış olsa da 73. Türkiye Jeoloji Kurultayındaki “Adli Jeoloji” oturumundaki sunumlardan görüldüğü üzere jeolojik malzemelerin suç soruşturmalarında kanıt olarak kullanımı ülkemizde de artmaktadır.

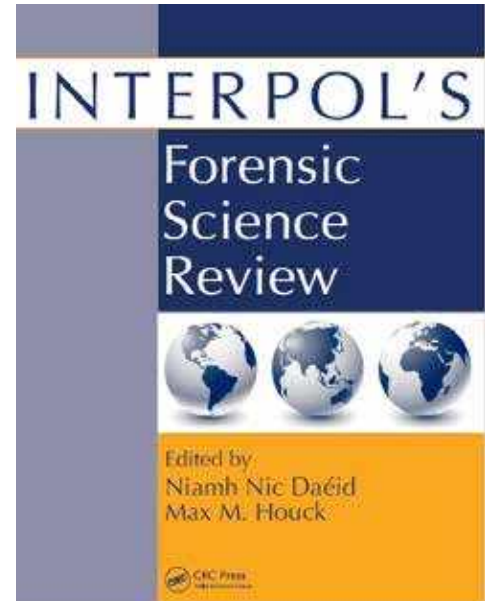
bir iz bırakır ya da alır. Adli jeoloji işte bu izlerin takip edildiği, jeolojik kanıtları toplama ve adli analiz çalışmasıdır. Daha teknik bir ifadeyle “Adli Jeoloji (Forensic Geology); suçun ve suçun gerçekleştiği olay yerinin analizine ve soruşturulmasına kendi mesleki derinliği ile katkı sunan jeoloji biliminin uzmanlaşmış dallarından biridir”¹. “Suç soruşturmasına yardımcı olmak için jeolojinin uygulanması” olan adli jeolojinin esaslarını anlatmak amacıyla Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği’nin(IUGS) bünyesinde oluşturulan Adli Jeoloji Girişimi (IFG) tarafından yazılmış bir rehber de bulunmaktadır² (Şekil 1).

Şekil 1: Adli Jeoloji Rehberi (IUGS 2021)

Açıktır ki, insanın tüm faaliyetleri gibi adli açıdan suç oluşturan etkinlikleri de yaşam çevresinin bir parçası olan “jeolojik çevrenin” içinde gerçekleşir ve jeolojik malzemeyle girdiği etkileşime bağlı olarak

Adli Jeoloji Uygulama Alanları

Şekil 2: İNTERPOL Adli Bilim Araştırmaları (2010)

Adli Jeoloji uygulamalarında sedimantoloji, paleontoloji, mineraloji, jeokimya gibi jeolojinin tüm alt dalları etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Adli Jeoloji üzerine çalışmalar incelendiğinde ele aldığı olay yelpazesinin oldukça geniş olduğu görülür. Ülkemizde bu konuda çalışan meslektaşlarımızın jeolojik malzemeler üzerindeki analiz ve yorumlarıyla

“gömülen cesetlerdeki çürüme”, “cesedin farklı bir alandan taşınıp taşınmadığı”, “ölüm zamanının tayini” gibi çok sayıda karmaşık adli olayın çözümüne katkı sundukları görülür. Bu çalışmaların hepsine atıf yapmak mümkün olmadığından bazı örnekler Kaynaklar başlığı altında sunulmuştur^{3,4}. Öte yandan bu yıl 37ncisi Güney Kore’de düzenlenen Uluslararası Jeoloji Kongresinde (The 37th International Geological Congress 2024 Busan South Korea) ise Adli Jeoloji oturumunun ana teması olarak yasadışı madencilik ve buna bağlı suçlar olarak belirlenerek bu yelpaze daha da genişletilmiştir⁵.

Adli Jeoloji, Amerika Birleşik Devletleri Federal Soruşturma Bürosu (FBI) ve Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL) tarafından yürütülen araştırmalarda yararlanılan bir adli bilimdir. Ülkemizde ise Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde de Adli Jeolog meslektaşlarımızın görev yaptığı bilinmektedir.

Adli Jeolojik Araştırma ve Çalışma Yöntemleri

Adli jeoloji araştırmaları “her temas iz bırakır” genel ilkesine dayanmaktadır. Aslında Jeoloji de mikro-dan makro ölçeğe kadar doğanın kayalarla uzun yıllarda işlediği izlerin takibi değil midir? O açıdan “her temas iz bırakır” ilkesi bizlere çok tanıdık. Genel olarak Adli Jeoloji jeolojik kanıtların toplandığı ve analiz edildiği arazi ve laboratuvar çalışmaları olarak 2 etaptan oluşmaktadır. Öncelikle “suç mahallinin” yer aldığı jeolojik çevreden örnekler alınır ki bu anlamda jeolojik kanıt olarak en çok başvuru malzeme ise kayaç ve/veya zeminden alınan örnekleridir. Daha sonra bu örneklerinin mineralojik ve jeokimyasal gerektiğinde paleontolojik laboratuvar analizleri yapılarak elde edilen veriler ile saha jeolojik gözlem ve bulguları sentezlenerek delil olarak kullanım durumu değerlendirilir. “Adli delil” olarak bu malzemelerin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve raporlanması sadece jeolojik değil adli bilimler açısından da deneyim gerektirir ve bu deneyimin bir parçası da multidipliner çalışma kültürüdür. Mesleğimiz, “Adli Bilimler” şemsiyesi altında bir araya gelen tıp, kimya, biyoloji gibi çok sayıdaki meslek disiplininin biri olup adli jeoloji pratiği gerçeğin ortaya çıkartılması sürecinin gerektirdiği disiplinler arası işbirliğine dayanmaktadır.

Dünyadaki gelişim sürecine paralel olarak ülkemizde de gelecekteki davalarda adli jeoloji incelemelerin yapılması ve bu incelemelerde elde edilen bulguların mahkemelerce delil olarak kabul

edilmesi yaygınlaşacaktır. Adli Jeoloji üzerine genel bir tanıtımı amaçlayan bu yazıda çok fazla detaylara girmek mümkün olmadığından konuya ilgi duyan meslektaşlarımızın ulusal ve uluslararası literatürde inceleme yapmaları uygun olacaktır. Ayrıca ilgi duyan meslektaşlarımızı 77. Türkiye Jeoloji Kurultayında düzenlenecek olan “Adli Jeoloji Oturumu”na da bekleriz.

Son olarak bir konuyu daha belirtmeden geçemeyeceğim. Ülkemizde bugün belki az sayıda meslektaşımız daha sistematik bir şekilde Adli Jeolojik araştırmaların içerisinde ancak çok sayıda meslektaşımızın meslek hayatı boyunca adı konmamış olsa bile Adli Jeoloji çalışması yaptığını düşünüyorum. Böyle düşünmeye sevk eden ise meslektaşımız Şanver İSMAİLOĞLU’nun Unutma Bizi kitabındaki “Balistik Jeoloji” bölümü olmuştur. 80’li yıllarda sondaj kampında bulunduğu bir sırada mahkemenin davetiyle adli bir suçun anlaşılmasında jeolojik bilgiyi nasıl kullanıldığına dair kendi deneyimini çok güzel bir şekilde anlatmış, okumanızı öneririm. Bu örnek gibi daha birçok meslektaşımızın da benzeri deneyimi yaşadığını düşünüyorum. Bu türden deneyimlerin kayıt altına alınmasının mesleğimizin tarihesinin ve adli süreçlere olan katkılarının anlaşılması açısından yararlı olacağı inancındayım.

KAYNAKLAR

- (1)<https://forensicgeologyinternational.com/>
- (2)<https://pubs.geoscienceworld.org/gsl/books/edited-volume/2327/A-Guide-to-Forensic-Geology>
- (3)Çelik, M.F., 2019. Adli Soruşturmalarda Adli Jeolojik Delillerin İncelenmesi, Değerlendirilmesi Ve Örnek Olaylar.Yüksek Lisans Tezi
- (4)Mert. M., 2014, Adli Bilimlerde Toprak İncelemeleri. Adli Bilimler Dergisi, 13/3.
- (5)<https://www.igc2024korea.org/content/14403>
- (6)Unutma Bizi, Şanver İsmailoğlu. İmge Yayınları